

Als je gelooft in je werk!

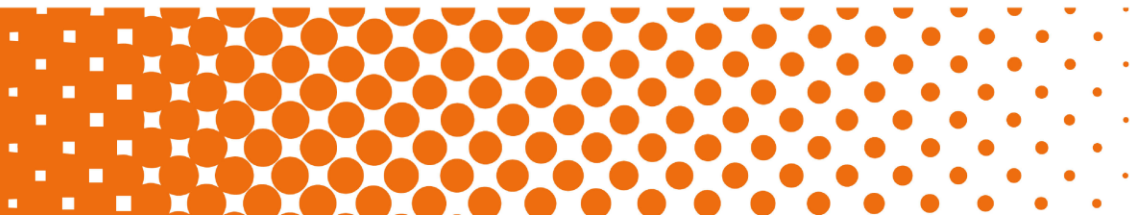
Webinar

Jongeren en Zingeving

Webinar Agora/ ZonMw

Dr. Aliza Damsma Bakker

a.damsma@viaa.nl

Kennismaken

🕒 3 minuten

De Nacht van...
BNNVARA & EO & KRO-NCRV
& NTR

Omdat die zoektocht naar zingeving tegenwoordig lastiger lijkt dan ooit, is het initiatief van [De Grote Vragen](#) opgestart. De begeleiders van *De Grote Vragen* spreken met jongeren over de grote vragen in hun leven. Zij leggen perspectieven voor uit de filosofie en levensbeschouwelijke tradities.

Tijdens de speciale zomerweek van *De Nacht van NTR Wetenschap* zoomen we in op zingeving bij jongeren. Daarover spraken we vijf nachten lang met de begeleiders van De Grote Vragen. Elke nacht over hoe jongeren met zingeving omgaan, van MBO tot Universiteit en van ongelovig tot gelovig. Waarom is het belangrijk om je bezig te houden met grote vragen in je leven?

Luister hieronder naar de verschillende gesprekken met De Grote Vragen:

Waarom is zingeving belangrijk voor jongeren? (Levensvragen #1)

Kunnen jongeren geluk vinden door zingeving? (Levensvragen #2)

De geef je les over zingeving op het MBO? (Levensvragen #3)

gesprek met ongelovigen over zingeving (Levensvragen #4)

Alpt geloof in God bij zingeving? (Levensvragen #5)

2

Eenzaamheid onder jongeren

Verkenning van de stand van zaken in literatuur, beleid en praktijk

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

THEORIE

Een focus op rituelen bij existentiële problematiek van jongeren

Waarom is er eigenlijk geen geestelijke verzorging voor jongeren? Die vraag stelt de auteur in dit artikel. Ze laat zien waarom jongeren in deze tijd te maken hebben met existentiële ervaringen. In het bijzonder focust ze daarbij op de overgang naar volwassenheid en hoe rituelen daarbij van betekenis kunnen zijn. Na het lezen van dit artikel zul je concluderen: hier ligt een kans en opgave voor onze beroepsgroep.

Emy Spekschoor

DE MENTALE GEZONDHEID van veel mensen staat onder druk, met name onder jongeren en jongvolwassenen' (Rijksoverheid, 2022). Eerder dit jaar uitte de Rijksoverheid zorgen om de mentale gezondheid van Nederlanders; jongeren worden hierbij specifiek genoemd. Het wordt steeds meer zichtbaar dat veel jongeren kampen met mentale gezondheidsproblematiek. De grootste risicogroep zijn jongeren van 18 tot 25 jaar (RIVM, 2022). Een op de vijf tussen 18 en 34 jaar kampt met ernstige klachten: zij ervaren meer druk, mentale uitdagingen, angststoornissen, klachten en depressiviteit (GGZ Nieuws, 2018). Als oorzaak wordt omschreven dat de samenleving steeds ingewikkelder is, hogere eisen stelt en dat er een grote nadruk ligt op prestaties en zelfredzaamheid.

Met deze omschrijving sluit de Rijksoverheid aan bij onderzoek en literatuur waarin men zich al langer bezighoudt met de gevolgen van de steeds sneller veranderende (westerse) samenleving voor jongeren. De invloed van internet, globalisering en nieuwe ontwikkelingen in wetenschap en technologieën hebben een ongekend effect op de wereld (Arnett, 2000; Mills & Blossfeld, 2005). Voor jongeren betekent dit dat de manier waarop zij opgroeien en volwassen worden verandert vanwege globalisering, individualisering, pluralisering, secularisering en andere maatschappelijke processen (Blossfeld e.a., 2005; Wojtkowiak, 2018). De precieze gevolgen zijn onduidelijk, maar er is steeds meer inzicht in welke druk jongeren ervaren. Bijvoorbeeld in de vorm van werk vinden en behouden, flexibiliteitseisen en zich continu moeten ontwikkelen (Arnett e.a., 2014; Plug e.a., 2003). Maar ook druk in de vorm van onzeker-

Context

Spirituele ontwikkeling kinderen en jongeren

- Holistische mensvisie
- Recht van het kind (UN¹), spiritualiteit als natuurlijk onderdeel van de mens
- Raakvlakken met ontwikkeling andere levensdomeinen: (psychologische) ontwikkelingstheorieën

Waarom zo belangrijk?

Wat we weten is dat spiritualiteit en religie...

- **+ geassocieerd is met fysieke gezondheid**
- **- invloed heeft op riskant gedrag**
- **het weerbaarheid doet toenemen**
- **+ geassocieerd met positieve ontwikkeling**

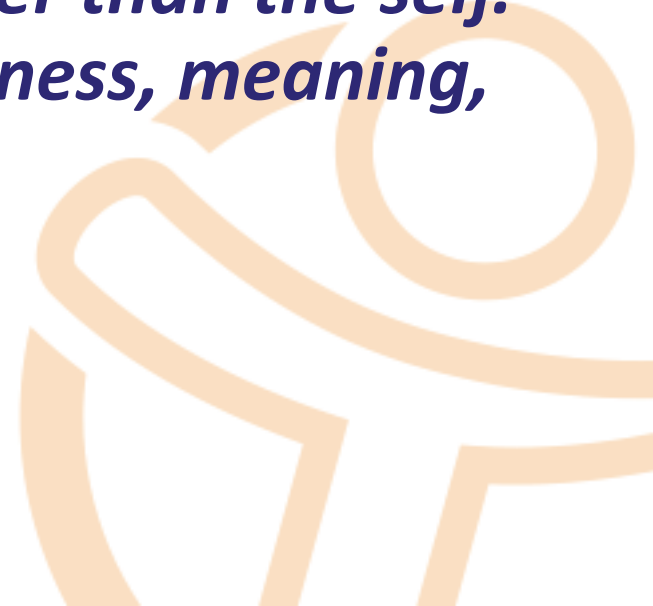

“A universal human quality of human living that interfaces with and embraces the meaning and mysteries at the depth of our experiences.”

(Nye, 1999 en King & Benson, in Roehlkepartain, 2005³)

“Spirituality is (..) something greater than the self. It propels the search for connectedness, meaning, purpose and ethical responsibility”

(Yust et.al., 2006: p8⁴).

Spiritualiteit in kinderen vooral Relational Consciousness⁵

**Awareness, Mystery (awe and wonder) en Value
Sensing**

Drie fundamentele vragen:

‘who am I?’

‘who am I in relation to other people and the world
in which I live?’

‘who am I in relation to a state of Being that
goes beyond the physicality of this world’?

Verwachte integrale ontwikkelingskenmerken van kinderen				
Stage of Faith (Fowler)	Voorstadium: Ongedifferentieerd vertrouwen	Stadium 1: Intuïtief-Projectief	Stadium 2: Mythisch–Letterlijk	Stage 3: Synthetisch–Conventioneel
Beschrijving kenmerken. Vrij vertaling van Neuman (2011) Gebaseerd op: Piaget (P) Erikson (E) Kohlberg (K) Fowler (F)	Typerende leeftijd: 0–2 jaar: reflexief gedrag (P); vertrouwen vs wantrouwen; het zelf is goed en de wereld is goed (E); doet wat plezier geeft (K); liefde, durf, hoop (F)	Typerende leeftijd: 3–7 jaar: Denkt egocentrisch en magisch, perceptie is bepalend (P); Controle van het eigen ik/lichaam, eigen wil (E); leert regels, goed en fout, straf en hanteert een voor-wat-hoort-wat principe (K); Verhalen centraal, fantasie en werkelijkheid versmelten, vloeiende gedachtegang; symbolen zijn belangrijk; ‘God’ is als lucht/wind (F)	Typerende leeftijd 8–12 jaar: Denkt logisch en systematisch, kan concreet denken (P); ontwikkeld competenties, vaardigheden, peers van groot belang (E); sterke gevoel voor goed en kwaad, sociaal sensitief, toont respect, volgt regels (K); fantasie alleen bij spel, ‘God’ als antropomorfisch, is eerlijk en hanteert een voor-wat-hoort-wat principe in omgang, symbolen worden letterlijk genomen (F) Als eindstadium van 12 jaar tot volwassenheid: Abstract en analytisch denken (P); Vertrouwen in eigen kunnen, anderen zijn beslissend (E); de meerderheid bepaald, uitzondering alleen bij schade voor een ander, regels voor het grote goed, samenwerken (K); ‘God’ als antropomorfisch, is eerlijk en wederkerig in omgang, symbolen worden letterlijk genomen, gevoel van vast in eigen levensverhaal, onvermogen tot reflectie (F)	Typerende leeftijd: 12–21 jaar: Abstract en analytisch denken (P); Vertrouwen in eigen kunnen, anderen zijn beslissend (E); de meerderheid bepaald, uitzondering alleen bij schade voor een ander, regels voor het grote goed, samenwerken (K); ‘God’ als liefdevolle en support gevende gids; ziet het “ultieme” in de vorm van relaties; kan reflecteren op symbolen, waarden en geloofssystemen (F) Als eindstadium bij 21+: Abstract en analytisch denken (P); gekenmerkt door liefde en wederkerigheid (E); leeft regels van samenleving na, met interne locus of control (K); ‘God’ als partner, gids, die support geeft, liefdevol is; ziet het ultieme in de vorm van relaties; kan reflecteren op symbolen, waarden en geloofssystemen (F)

Zingeving als basis van betekenisvol ontwikkelen

UN: recht op optimale spirituele ontwikkeling?

‘Thriving’

‘a thriving young person does not only grows and flourishes as an individual but also contributes to family, community and/or society (King & Benson, 2005, p385⁴)

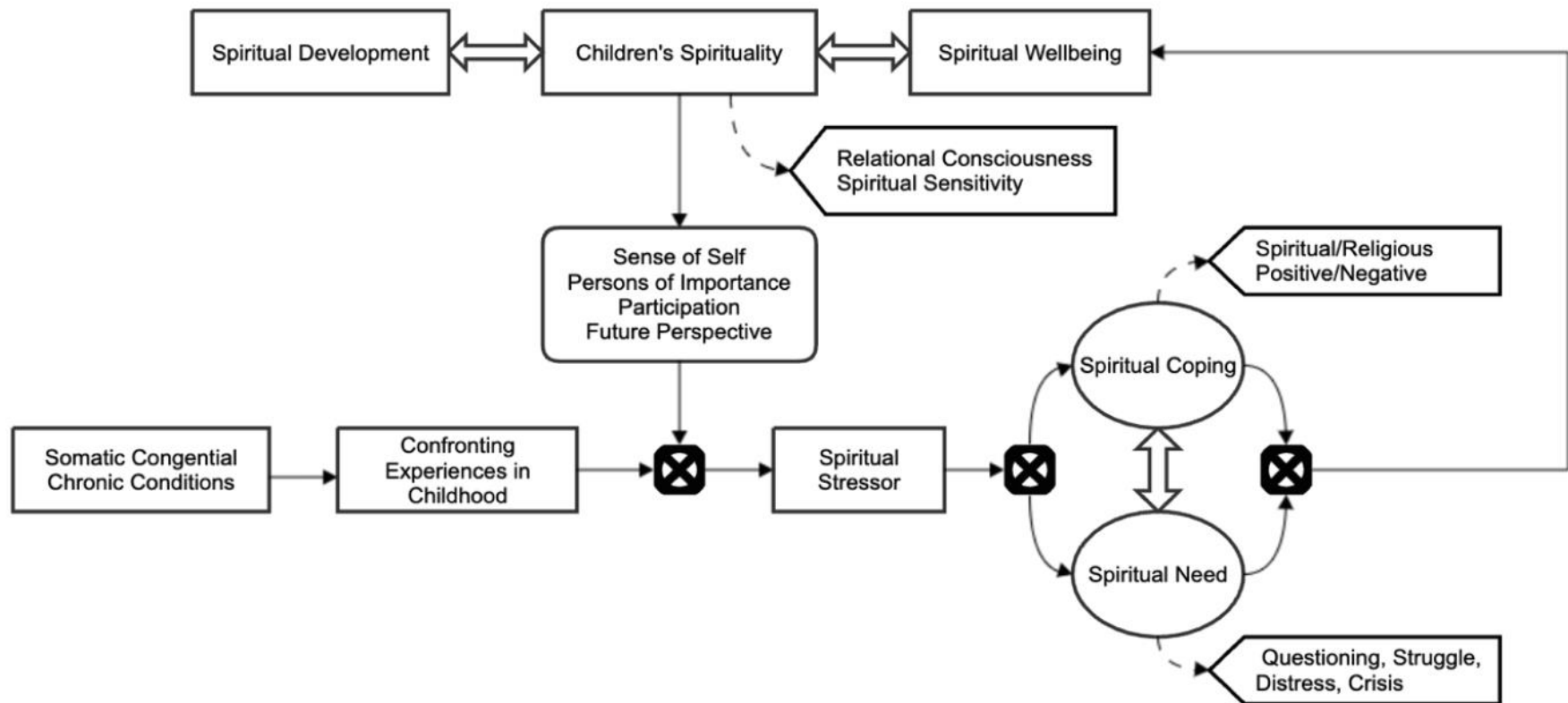

Figure 1: MICS, an hypothetical Model of Impact of Chronic Conditions on Children's Spirituality (Proefschrift, Damsma 2021^{7,8})

Spirituele Coping⁶

Het inzetten van spirituele overtuigingen als coping voor stressoren.

Religieus en niet-religieus

- Van bidden tot afleiding zoeken

Positief en negatief

- Van geloven in Gods support of zelfs Gods interventie tot de ziekte ervaren als een straf

Rol van professionals?

- Bewustwording van belang en benodigde competenties
 - Kennis: rol spirituele coping
 - Vaardigheden: relationeel werken, beschikbare tools inzetten
 - Attitude: humor, respect

Nederlandse vertaling SSSC-NL 8,9

1. Ik neem regelmatig de tijd om gewoon even na te denken (DB)
2. Zelfs normale dingen in het leven kunnen me verstoord doen staan (DM)
3. Wanneer ik me echt op iets concentreer, vergeet ik al het andere om mij heen (DB)
4. Het gebruik van plaatjes en verhalen helpt me om dingen in het leven te begrijpen (DM)
5. Wanneer ik iets doe wat ik al eens eerder heb gedaan, bijvoorbeeld voor de tweede keer naar dezelfde film kijken, dan zie ik dingen die me de eerste keer niet opgevallen waren (DB)
6. Ik leer steeds nieuwe dingen (DB)
7. Momenten worden bijzonder omdat ik ze deel met anderen, zoals het vieren van mijn verjaardag met mijn familie en vrienden (DG)
8. Wanneer ik me echt op iets concentreer vergeet ik hoe snel de tijd gaat (DB)
9. Ik vind het fijn om te praten over hoe ik me voel, bijvoorbeeld of ik me blij of verdrietig voel (DW)
10. Soms vraag ik me af waarom ik geboren ben (DW)
11. Het is belangrijk voor me om te voelen dat mijn vrienden en familie van me houden (DG)
12. Ik help graag andere mensen (DW)
13. Ik verwonder me over de dingen om me heen, bijvoorbeeld de natuur, muziek of sport (DM)
14. Ik denk na over de persoon die ik zou willen zijn wanneer ik ouder ben (DW)
15. Het is belangrijk om mensen te helpen die niet zoveel hebben als ik (DG)
16. Ik denk na over de dingen in mijn leven die belangrijk voor mij zijn (DW)
17. Ik wil meer leren over de wereld waarin ik leef (DM)
18. Wanneer ik met mijn handen werk, ben ik me bewust van wat mijn handen dan voelen (DB)
19. Het is belangrijk voor mij om een groep mensen te vinden waar ik echt bij pas (DG)
20. Ik denk dat het belangrijk is om andere mensen te helpen (DW)
21. Het is belangrijk om mijn vrienden en familie duidelijk te laten merken dat ik van ze hou (DG)
22. Mijn leven wordt interessanter als ik fantaseer (DM)
23. Ik denk na over de dingen die ik zou willen doen als ik later groot ben (DW)

Bronnen

- 1 UN (1989). *United Nations Convention on the Rights of the Child*. Unicef: London.
http://www.unicef.org.uk/Documents/Publication-pdfs/UNCRC_PRESS200910web.pdf,
geraadpleegd op 04-02-2016
- 2 Movisie & Bureau Omlo (2021). Eenzaamheid onder jongeren. © Movisie, kennis en aanpak van sociale vraagstukken.
- 3 Roehlkepartain, E.C., King, P.E., Wagener, L. & Benson, P.L. (2005). *The Handbook of Spiritual Development in Childhood and Adolescence*. Sage Publications: Londen/Thousand Oaks.
- 4 Yust K, Johnson A, Sasso S and Roehlkepartain E (2006) *Nurturing Child and Adolescent Spirituality: Perspectives from the World's Religious Traditions*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers.
- 5 Hay & Ney, 200 The spirit of the Child
- 6 Fosarelli, P. (2006). Care of Children. In: Cobb, M., Puchalski, C.M. & Rumbold, B. (2012). *Oxford Textbook of Spirituality in Health Care*. Oxford University Press: Oxford.
- 7 Damsma, A. 2021. Speaking of what matters most. Open acces via
<https://doi.org/10.33612/diss.194161283>
- 8 Damsma Bakker, A., Roodbol, P., & Van Leeuwen, R. (2021). The qualitative assessment of two translated Dutch spirituality scales for children. *Journal of Paediatric Nursing*.
Open access article under the CC BY-NC-ND license via
<https://doi.org/10.1016/j.pedn.2021.01.017>
- 9 Stoyles , G.J., Stanford, B., Caputi, P., Keating, A.-L. & Brendan Hyde, B. (2012). A measure of spiritual sensitivity for children. *International Journal of Children's Spirituality*; 17 (3): 203-215, DOI: 10.1080/1364436X.2012.733683